

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

Διεθνές Συνέδριο
για τη Διδασκαλία της Ελληνικής
ως Δεύτερης / Ξένης γλώσσας

+ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Απο-αποικιακότητα και συμπερίληψη: αρχές και πρακτικές από ερευνητικά και εκπαιδευτικά έργα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

Γιώργος Ανδρουλάκης, Καθηγητής Κοινωνιογλωσσολογίας και εφαρμογών της στη διδακτική πράξη, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (androulakis@uth.gr)

Περίληψη

Ακολουθώντας διεθνείς τάσεις, η διδασκαλία και μάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας απηχεί συχνά αρχές, μεθόδους και πρακτικές που μπορούν να χαρακτηριστούν ως εθνοκεντρικές ή και αποικιακές. Στην ανακοίνωση αυτή θα δείξουμε πώς μπορούμε να διδάξουμε γλώσσες και να στοχεύσουμε τη μάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας από μετανάστες/ριες και πρόσφυγες/ισσες, ακολουθώντας την προσέγγιση της κριτικής γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο έργων του Εργαστηρίου GLML του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, βασικό στόχο αποτελεί η κατάρτιση εκπαιδευτικών με αντιρατσιστικό και απο-αποικιακό προσανατολισμό (Motha, 2020, 129).

Αυτός ο στόχος μετατρέπεται σε μετασχηματισμό μέσω δράσης (Luke, 2018, ix) που αντιμετωπίζει τις υλικές συνέπειες της κοινωνικής αδικίας στις ζωές ανθρώπων, τόπων και πραγμάτων, καθώς όλοι/όλες/όλα συνδεόμαστε άρρηκτα σε έναν πολύπλοκο οικολογικό ιστό (De Costa, 2018, 305), που βεβαίως έχει και διακριτή γλωσσική και κοινωνιογλωσσική διάσταση. Με τη σειρά τους λοιπόν οι εκπαιδευτικοί έχουν να εργαστούν με παιδιά, νέους/νέες και οικογένειες ώστε να τους/τις/τα προστατεύσουν και ταυτόχρονα να τους/τις/τα προετοιμάσουν για να εκφραστούν και να αντιμετωπίσουν καθημερινές προκλήσεις, χτίζοντας το μέλλον τους με βάση δημοκρατικές αξίες.

Μια τέτοια ερευνητική και εκπαιδευτική οπτική δεν μπορεί παρά να συσχετίζεται και να έρχεται αντιμέτωπη με τα ευρύτερα κοινωνικά και πολιτικά συμφραζόμενα. Η εχθρική, στρατιωτική, περιοριστική πολιτική απέναντι στη μετανάστευση και την προσφυγιά, τροφοδοτούμενη από ακροδεξιά ρεύματα και ρητορικές, κερδίζει συνεχώς έδαφος στην Ευρώπη, τις ΗΠΑ και αλλού, οργανώνοντας ένα νέο σύστημα αποικιακών ιεραρχιών, εις βάρος των μη λευκών, μη Δυτικών προσφύγων και μεταναστών/ριών (Murphy & Vieten, 2025).

Στο πλαίσιο αυτό, θα συζητήσουμε παραδείγματα κριτικής γλωσσικής εκπαίδευσης σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα, όπως σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν σε έργα του GLML του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, που χρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη UNICEF και το ΕΛΙΔΕΚ. Θα σταθούμε ενδεικτικά σε ορισμένες αρχές συμπεριληπτικού σχεδιασμού, δημιουργίας ανοιχτών και εναλλακτικών υλικών και στην εφαρμογή αποαποικιακών παιδαγωγικών πρακτικών.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στην Αφρική

Γεώργιος Βλάχος, Διδάκτορας, Συντονιστής Εκπαίδευσης στο Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στο Γιοχάνεσμπουργκ (gsvlachos@gmail.com)

Γεώργιος Κοκορέλης, Συντονιστής Εκπαίδευσης στην Πρεσβεία της Ελλάδας στο Κάιρο (gkokorelis@hotmail.com)

Σπυρίδων Μπούρας, Διδάκτορας Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας ΠΔΜ (sbouras@sch.gr)

Περίληψη

Στην συγκεκριμένη παρουσίαση θα αποτυπωθούν οι σκοποί και οι μορφές οργάνωσης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό, οι φορείς λειτουργίας των διαφορετικών σχολικών δομών καθώς και το μαθητικό κοινό στο οποίο απευθύνεται. Θα γίνει σύντομη αναφορά στα Προγράμματα Σπουδών και στο διδακτικό υλικό που χρησιμοποιείται για τη διδασκαλία της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ και στην ανάγκη επικαιροποίησής του.

Θα παρουσιαστούν οι τύποι των σχολικών μονάδων στην Αφρική: τα αμιγή ελληνικά σχολεία, τα ξενόγλωσσα πρωινά σχολεία με διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού, τα ΤΕΓ, τα Πολιτιστικά Κέντρα, τα πανεπιστημιακά τμήματα όπου διδάσκονται τα ελληνικά και οι ανάγκες που εξυπηρετούν.

Θα γίνει σύντομη αναφορά στην Σχολή ΣΑΧΕΤΙ στην Ν. Αφρική, ως περίπτωση ημερήσιου ξενόγλωσσου σχολείου που διδάσκει επιπλέον την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό, δίνοντας την δυνατότητα στους αποφοίτους του να σπουδάσουν είτε στην Ελλάδα είτε στην Ν. Αφρική. Ο λόγος θα αφορά στο Πρόγραμμα Σπουδών και στο διδακτικό υλικό για την ελληνική γλώσσα, αλλά και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Τέλος, θα γίνει αναφορά στην διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε πανεπιστήμια της Αιγύπτου. Σε πανεπιστημιακά τμήματα Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας που οδηγούν σε απόκτηση πτυχίου 4ετούς φοίτησης, αλλά και σε άλλα όπου η Ελληνική Γλώσσα διδάσκεται ως υποχρεωτικό μάθημα.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η Γλωσσική Διαμεσολάβηση ως κοινωνική πρακτική, καθώς και αντικείμενο και μέσο μάθησης σε Πολύγλωσσα Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα

Βασιλική (Μπέση) Δενδρινού, Ομότιμη Καθηγήτρια ΕΚΠΑ και Πρόεδρος του ευρωπαϊκού οργανισμού ECSPM (vdendrin@enl.uoa.gr)

Περίληψη

Όταν η έννοια της διαγλωσσικής διαμεσολάβησης εμφανίστηκε στο ΚΕΠΑ (Συμβούλιο της Ευρώπης 2001), αγνοήθηκε από τη διεθνή ξενόγλωσση εκπαιδευτική κοινότητα, κυρίως λόγω του τότε κυρίαρχου μονογλωσσικού παραδείγματος στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών, αλλά και επειδή η έννοια δεν είχε οριστεί επαρκώς και περιγραφεί κατά επίπεδο γλωσσομάθειας, όπως οι δραστηριότητες της κατανόησης και παραγωγής λόγου. Μόνο η Γερμανία και η Ελλάδα υιοθέτησαν το 2003 την έννοια αυτή, καθώς η πρώτη την συμπεριέλαβε στα ομοσπονδιακά της προγράμματα σπουδών για τις ξένες γλώσσες και η δεύτερη την συμπεριέλαβε ως αντικείμενο αξιολόγησης στις εξετάσεις για το ΚΠΓ. Τώρα πια, είκοσι χρόνια μετά, η γλωσσική διαμεσολάβηση προσελκύει την προσοχή της ξενόγλωσσης εκπαιδευτικής κοινότητας λόγω της συμπερίληψής της με λεπτομερείς κλιμακωτούς περιγραφικούς δείκτες στο CEFRCV (Συμβούλιο της Ευρώπης 2020).

Ωστόσο, όπως υποστηρίζω στο βιβλίο μου, *Mediation as Negotiation of Meanings, Plurilingualism and Language Education* (Routledge 2024), η διαμεσολάβηση δεν είναι μονάχα ένα αντικείμενο διδασκαλίας και μάθησης στην ξενόγλωσση τάξη. Είναι μια κοινωνική πρακτική την οποία όλοι ασκούμε με μια διαισθητικά αναπτυγμένη ικανότητα που βελτιώνεται εμπειρικά ή/και με καθοδήγηση. Για να παρέχουμε την κατάλληλη καθοδήγηση, βέβαια, χρειαζόμαστε κοινωνιο-γλωσσολογικά και εθνογραφικά δεδομένα σχετικά με το γιατί και πώς οι άνθρωποι διαμεσολαβούν ενδογλωσσικά και διαγλωσσικά, σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα, καθώς επικοινωνούν με άλλους. Όμως αυτού του τύπου τα δεδομένα είναι δυσεύρετα και το έλλειμμα αυτό είναι που με οδήγησε στην απόφαση να πραγματοποιήσω μια Μελέτη Περίπτωσης, στόχος της οποίας ήταν να διερευνήσω τις πρακτικές ενδογλωσσικής και διαγλωσσικής διαμεσολάβησης των φοιτητών πανεπιστημίου και να ανακαλύψω τους τρόπους με τους οποίους διαμεσολαβούν, τι είδους ενέργειες διαμεσολάβησης εκτελούν και, όταν διαμεσολαβούν, πώς χρησιμοποιούν την ποικιλογλωσσική τους ικανότητα.

Η ευκαιρία για την υλοποίηση της μελέτης, δόθηκε με το έργο «Δυναμική πολυ-/ποικιλογλωσσία ως βάση για την αριστεία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς», επικεφαλής του οποίου ήταν το Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου. Το έργο αυτό, στο οποίο συμμετείχα ως εκπρόσωπος του ευρωπαϊκού οργανισμού ECSPM, ολοκληρώθηκε πρόσφατα. Ορισμένα ενδιαφέροντα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν στην ομιλία μου αυτή που θα εστιάσει στην έννοια της διαγλωσσικής και ενδογλωσσικής διαμεσολάβησης, η οποία επιτρέπει και ωθεί στην αξιοποίηση όλων των γλωσσικών και υπόλοιπων σημειωτικών μας πόρων.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο Αιξ-Μασσαλίας: ιδιαιτερότητες, ανασχετικοί παράγοντες, προκλήσεις και προοπτικές

Πέτρος Διατσέντος, Αναπληρωτής Καθηγητής και Διευθυντής της Έδρας Νεοελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αιξ (Μασσαλία) (petros.DIATSENTOS@univ-amu.fr)

Περίληψη

Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως στόχο να διατυπώσει ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με τη βιωσιμότητα της διδασκαλίας της νέας ελληνικής στον ακαδημαϊκό χώρο του Πανεπιστημίου Αιξ-Μασσαλίας, αναδεικνύοντας επίσης την οργανική σύνδεση παραγόντων του τοπικού περιβάλλοντος με το εθνικό ακαδημαϊκό πλαίσιο. Έτσι από τη μία μεριά πρόκειται να εκτεθούν συνοπτικά μία σειρά παράμετροι οι οποίες αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες για την προώθηση της διδασκαλίας της γλώσσας σε τοπικό κυρίως πλαίσιο. Από την άλλη, παρουσιάζονται οι προοπτικές τόνωσης και ανάδειξης του τομέα σπουδών στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Αιξ-Μασσαλίας. Η εκτίμηση της κατάστασης καθώς και τα συμπεράσματα βασίζονται πρώτον σε ποιοτικά στοιχεία σχετικά με την πολιτική του πανεπιστημίου σε ό,τι αφορά τις γλώσσες, δεύτερον σε ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα που αφορούν τη δομή του προγράμματος γλωσσικής κατάρτισης της Σχολής και τρίτον σε μια συνδυασμένη ποιοτική και ποσοτική έρευνα σε δείγμα του κοινού το οποίο παρακολούθησε τα μαθήματα τα τέσσερα τελευταία χρόνια. Με γνώμονα τα ευρήματα της έρευνας σχετικά με τις ρητές κι άρρητες ανάγκες στις οποίες απαντούν τα μαθήματα πρόκειται να παρουσιαστούν ορισμένα συμπεράσματα τα οποία αφορούν τους μεσοπρόθεσμους στόχους και την ευρύτερη στρατηγική του τομέα αναδεικνύοντας ταυτόχρονα την οργανική σύνδεση του τοπικού κι εθνικού ακαδημαϊκού πλαισίου και των αντίστοιχων επιλογών.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Ταξίδια και Γεωγραφία στη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής

Σταματία Δόβα, Καθηγήτρια Κλασικών και Νεοελληνικών Σπουδών και Πρόεδρος του Τμήματος Ελληνικών Σπουδών, Ελληνικό Κολλέγιο Holy Cross (Μπρούκλαϊν, Μασαχουσέτη) (sdova@hchc.edu)

Περίληψη

Η εισήγηση αυτή διερευνά το ρόλο του ταξιδιού και της γεωγραφίας ως θεματικών ενοτήτων στη διδασκαλία της νέας ελληνικής σε Ελληνοαμερικανούς μαθητές κληρονομιάς και σε αγγλόφωνους μαθητές της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Θα υποστηριχθεί επίσης ότι αυτές οι θεματικές ενότητες προσφέρουν εξαιρετικά αποτελεσματικά κίνητρα για γλωσσική απόκτηση. Τα δεδομένα στα οποία βασίζεται αυτή η παρουσίαση προέρχονται από τα επίπεδα μεσαίων και προχωρημένων σε δύο προγράμματα νέων ελληνικών που προσφέρονται στο Hellenic College Holy Cross (HCHC) στο Brookline, Μασαχουσέτη, Η.Π.Α., τα οποία ακολουθούν τις οδηγίες επάρκειας του Αμερικανικού Συμβουλίου για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών (ACTFL). Το πρώτο είναι ένα πρόγραμμα νέας ελληνικής γλώσσας δύο εξαμήνων (φθινοπωρινά και εαρινά εξάμηνα, τρεις διδακτικές μονάδες το καθένα) και το δεύτερο, ένα εντατικό καλοκαιρινό πρόγραμμα (Καλλινίκειο Ινστιτούτο στο HCHC). Όλα τα δεδομένα κυμαίνονται από το 2002 έως το 2024 και καλύπτουν δια ζώσης και σύγχρονη απομακρυσμένη διδασκαλία.

Ενώ η διαδικασία γλωσσικής απόκτησης διαφέρει για μαθητές κληρονομιάς σε σύγκριση με μαθητές ξένης γλώσσας, όλοι οι μαθητές μπορούν να συνδεθούν με τη γλώσσα-στόχο μέσω ενός προγράμματος σπουδών που δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ελληνική γεωγραφία και τους ταξιδιωτικούς προορισμούς στην Ελλάδα. Αυτές οι θεματικές ενότητες, ήδη διαθέσιμες σε πολλά εγχειρίδια γλώσσας, μπορούν να υποστηριχθούν περαιτέρω μέσω ασκήσεων στην τάξη και διαδραστικών εργασιών που εκτελούνται από μαθητές ατομικά ή ομαδικά. Εκτός από τον προγραμματισμό δρομολογίων για ταξίδια στην Ελλάδα, αυτές οι ασκήσεις περιλαμβάνουν τη σύνταξη σύντομων ταξιδιωτικών οδηγιών για συγκεκριμένους προορισμούς στην Ελλάδα, την εκτέλεση θεατρικών σκετς που αφορούν επικοινωνιακές περιστάσεις σχετικές με ταξίδια στην Ελλάδα, και την περιγραφή οδοιπορικών με βάση πραγματικά ή εικονικά ταξίδια. Επιπλέον, πολλοί μαθητές μπορούν να εργαστούν σε εξατομικευμένες αφηγήσεις που ενσωματώνουν γεωγραφία και προφορικές παραδόσεις οικογενειακής μετανάστευσης. Με την παρουσίαση ποικίλων σεναρίων διδασκαλίας με επίκεντρο τα ταξίδια και τη γεωγραφία, αυτή η εισήγηση στοχεύει να συμβάλλει στον εμπλουτισμό προγραμμάτων σπουδών της νέας ελληνικής.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Επαναπροσδιορίζοντας τις μεθόδους στη διδασκαλία της γλώσσας: Πολιτισμός, Δημιουργικότητα και η Ποιητική της Εγρήγορης

Καλλιόπη Δούρου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και Πολιτισμού, Τμήμα Γλωσσολογίας, Πανεπιστημίου του Σικάγο (dourou@uchicago.edu)

Περίληψη

Αρυόμενη από την αντίληψη του Πλούταρχου πως ο νους δεν είναι ένα δοχείο που πρέπει να γεμίσει, αλλά ένας πυρσός που χρειάζεται μια σπίθα για να ανάψει, η διδακτική μου προσέγγιση αποσκοπεί πρωτίστως στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, την καλλιέργεια της δημιουργικότητας στον ακαδημαϊκό λόγο και την ανάδειξη της σημασίας του φιλερευνητικού πνεύματος. Όπως καταδεικνύουν ολοφάνερα τα πορίσματα της σύγχρονης έρευνας για τη γνωστική ανάπτυξη και τη μάθηση, οι φοιτητές αποδίδουν πάντοτε καλύτερα όταν συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Μία ιδιαίτερα αποτελεσματική μέθοδος που χρησιμοποιώ τα τελευταία εννέα χρόνια είναι το *εργαστήριο γραμματικής (grammar lab)*. Βάσει της συγκεκριμένης μεθόδου επιλέγω να μην ξεκινώ το εκάστοτε μάθημα με την παρουσίαση γραμματικών κανόνων, αλλά παροτρύνοντας τους φοιτητές να παρατηρήσουν, να συγκρίνουν και να συναγάγουν μόνοι τους τα συμπεράσματά τους καθοδηγούμενοι από προσεκτικά διατυπωμένα ερωτήματα και ενδείξεις.

Εξίσου θεμελιώδης για την παιδαγωγική μου αντίληψη είναι η πεποίθηση ότι η γλώσσα, η λογοτεχνία και ο πολιτισμός συνιστούν ένα ενιαίο, αδιάσπαστο σύνολο, σε ό,τι αφορά τη διδασκαλία της γλώσσας. Σε μια πρόσφατη συνεργασία με το Logan Center for the Arts του Πανεπιστημίου του Σικάγου, για παράδειγμα, οι φοιτητές ανακάλυψαν τον αόριστο μέσα από QR codes που τους παρέπεμπαν σε τραγούδια, διαφημίσεις και λεζάντες φωτογραφιών της Nelly's και του Boissonnas. Τα QR codes, κρυμμένα στη σκάλα του κτιρίου, προέτρεπαν τους φοιτητές να περιηγηθούν σε διάφορους χώρους του κτιρίου— όπως το *performance penthouse*, τον κινηματογράφο και την κύρια αίθουσα εκθέσεων— όπου οι φοιτητές ερχόντουσαν σε επαφή με τα ρήματα ιδωμένα σε αυθεντικά συμφραζόμενα. Στη συνέχεια οι φοιτητές επιχειρούσαν να κατανοήσουν τις μορφολογικές αλλαγές που τα ρήματα είχαν υποστεί. Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε όταν συναντηθήκαμε εκ νέου σε μια αίθουσα διδασκαλίας, όπου είχαμε την ευκαιρία να ανταλλάξουμε απόψεις και να αφιερώσουμε χρόνο στις εργασίες τους. Είτε μέσα από αφηγήσεις ή μέσω παρουσιάσεων, οι φοιτητές καλούνταν να αξιοποιήσουν τα ρήματα που μόλις είχαν μάθει στον αόριστο χρόνο. Αυτή η εμπυθιστική και πολυαισθητηριακή εμπειρία που είχαμε την ευκαιρία να βιώσουμε στο Logan Center ήταν καταλυτικής σημασίας μιας και κατάφερε να αναγάγει την εκμάθηση της γραμματικής σε μια διανοητικά πλούσια και πολιτισμικά ενδιαφέρουσα περιπέτεια. Όπως τόσο εύστοχα διατύπωσε ο Οδυσσεάς Ελύτης, *η Ελλάδα είναι μία παρακαταθήκη μοναδικών εμπειριών σε πλήρη συστοιχία με τα όνειρά μας*—και πραγματικά ευελπιστώ ανάλογες, δημιουργικές δραστηριότητες να αποτελούν πάντοτε αφορμή για μια ουσιαστική ενασχόληση των φοιτητών με εκείνη την όψη της Ελλάδας που αταλάντευτα εξακολουθεί να συγκινεί και να εμπνέει εις τούς αιώνες.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Εκμάθηση Ελληνικών μέσω συνθετικών εργασιών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Σίμος Ζένιος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Γλωσσών και Πολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Stony Brook (Νέα Υόρκη) και κάτοχος της Έδρας Νεοελληνικών Σπουδών Peter V. Tsantes (simoszenios@gmail.com)

Περίληψη

Αντικείμενο της ανακοίνωσης είναι η παρουσίαση της εφαρμογής της παιδαγωγικής μεθόδου εκμάθησης μέσω συνθετικών εργασιών (project-based pedagogy) σε μαθήματα μέσου και προχωρημένου επιπέδου νέων ελληνικών στο UCLA και το Πανεπιστήμιο Stony Brook. Η μέθοδος αυτή επιλέχθηκε για να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένες ανάγκες στα πλαίσια της διδασκαλίας των νέων ελληνικών στο επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ξενόγλωσσα ιδρύματα. Βασικός στόχος ήταν η ενίσχυση της συνοχής μεταξύ του γλωσσικού και του πολιτισμικού περιεχομένου των μαθημάτων, με απώτερη επιδίωξη μια ασφαλέστερη και πιο παραγωγική ενσωμάτωση της εκμάθησης γλώσσας σε ένα σύγχρονο πρόγραμμα νεοελληνικών σπουδών. Επιπλέον, αυτή η προσέγγιση κρίθηκε δυνητικά ικανή να συμβάλει στη δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που γεφυρώνει τις εμπειρίες των μαθητών που μαθαίνουν τα Ελληνικά ως ξένη γλώσσα και αυτών που τα μαθαίνουν ως γλώσσα κληρονομιάς, διευκολύνοντας έτσι ουσιαστικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ αυτών των ομάδων μαθητών. Τέλος, η παιδαγωγική μέθοδος μέσω συνθετικών εργασιών συνάδει άριστα με το μαθησιακό περιβάλλον σε πανεπιστημιακό επίπεδο, αφού ο μαθητοκεντρικός της χαρακτήρας ενισχύει την ανεξάρτητη πρωτοβουλία και την ενεργό ενασχόληση των φοιτητών με την ύλη του μαθήματος. Πέραν της παρουσίασης διαφόρων εργασιών και της αξιολόγησης μεθόδων και αποτελεσμάτων, θα δοθεί έμφαση στην χρήση υπάρχοντων βοηθημάτων και εγχειριδίων για την ενίσχυση διαφόρων πτυχών και σταδίων εφαρμογής της μεθόδου αυτής.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε τουρκόφωνους μαθητές

Νικόλαος Λιάζος, τ. Αναπληρωτής Καθηγητής Τουρκικής Γλώσσας και Πολιτισμού, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (nliazos@gmail.com)

Περίληψη

Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε τουρκόφωνους μαθητές είναι ένα ιδιαίτερο πεδίο της εκμάθησης της ξένης γλώσσας. Περιλαμβάνει προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες για τη γλωσσική και πολιτισμική ανάπτυξη των μαθητών, καθώς η ελληνική και η τουρκική ανήκουν σε διαφορετικές οικογένειες γλωσσών (ινδοευρωπαϊκή και αλταϊκή αντίστοιχα), με διαφορές στη μορφολογία, τη σύνταξη και το φωνητικό σύστημα. Κατά συνέπεια, οι ελληνόφωνοι μαθητές μπορεί να δυσκολεύονται σε φωνήματα που δεν υπάρχουν στην τουρκική γλώσσα. Από την άλλη πλευρά, οι τουρκόφωνοι μαθητές μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, επομένως επηρεάζονται από τη μητρική τους. Έτσι, μπορεί να εμφανιστούν φαινόμενα παρεμβολής (interference) και μεταφοράς γλωσσικών στοιχείων από την τουρκική στην ελληνική. Όσον αφορά τις διδακτικές μεθόδους, μπορεί να χρησιμοποιηθούν αυθεντικές επικοινωνιακές καταστάσεις για την ανάπτυξη της προφορικής και γραπτής δεξιότητας. Κι επιπλέον, η χρήση πολυτροπικών μέσων, για την υποστήριξη της κατανόησης της γλώσσας εκμάθησης. Αλλά και η καλλιέργεια της φωνολογίας και μορφολογίας με ασκήσεις, για την κατανόηση της διαφοροποίησης ήχων και δομών που δεν υπάρχουν στην τουρκική. Τέλος, απαραίτητη είναι και η αναφορά σε πολιτισμικά στοιχεία της νέας ελληνικής. Η επιτυχής διδασκαλία της ελληνικής σε τουρκόφωνους μαθητές απαιτεί διδακτικά εργαλεία προσαρμοσμένα στην κατανόηση των γλωσσικών διαφορών, καθώς και πολιτισμική ευαισθησία και γνώση των δύο γλωσσών.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Διδακτική της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης/ξένης γλώσσας και η χρήση του iPad

Ειρήνη Λοϊζίδου, Διδάσκουσα και Επικεφαλής του Ελληνικού τμήματος, The Heritage Private School, Λεμεσός (Irene.Loizides@heritageschool.ac.cy)

Περίληψη

Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας με τη χρήση του iPad προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς. Το iPad επιτρέπει τη διαδραστική εκμάθηση μέσω εφαρμογών, παιχνιδιών και πολυμεσικού περιεχομένου, ενισχύοντας το ενδιαφέρον και την αφοσίωση των μαθητών.

Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν εκπαιδευτικές εφαρμογές για την εξάσκηση λεξιλογίου, την ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης και την εξάσκηση στην προφορά μέσω ηχογραφήσεων και αναγνώρισης φωνής. Επιπλέον, η πρόσβαση σε ψηφιακά λεξικά, διαδραστικά βιβλία και διαδικτυακές πλατφόρμες επιτρέπει μια εξατομικευμένη προσέγγιση στη μάθηση.

Χρησιμοποιώντας οι μαθητές το σύγχρονο εγχειρίδιο Greek for you, έχουν την δυνατότητα να έχουν πρόσβαση σε ένα ελκυστικό πολυμεσικό περιβάλλον το οποίο διευρύνει τους ορίζοντές τους και ενισχύει τις γλωσσικές τους ικανότητες σε όλα τα επίπεδα.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν με τη χρήση των νέων τεχνολογιών να εξατομικεύουν τη διδασκαλία τους και το υλικό τους, να χρησιμοποιούν εργαλεία αξιολόγησης και να παρακολουθούν την πρόοδο των μαθητών σε πραγματικό χρόνο. Συνολικά, το iPad καθιστά τη διδασκαλία πιο ευέλικτη, ελκυστική και αποτελεσματική, ενισχύοντας τη γλωσσική ανάπτυξη μέσα από σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Προτάσσοντας ένα διαγλωσσικό και διαπολιτισμικό προσανατολισμό της ελληνικής ως παγκόσμιας γλώσσας

Βάλλη Λύτρα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Goldsmiths (Λονδίνο)
(v.lytra@gold.ac.uk)

Περίληψη

Στην παρούσα παρουσίαση, προτείνω ένα διαγλωσσικό και διαπολιτισμικό προσανατολισμό στη διδασκαλία και μάθηση της ελληνικής ως παγκόσμιας γλώσσας (Lytra et al., 2022). Ο προσανατολισμός αυτός συνδυάζει προσεγγίσεις που δίνουν έμφαση στη βιωματική μάθηση (Kolb, 1984), ενσωματώνουν τη διαθεματική μάθηση μέσω της τέχνης (αφήγηση, θεατρικό παιχνίδι, μουσική, εικαστικές τέχνες) (Khaled & Anderson, 2023), υιοθετούν την μάθηση γλωσσών μέσω πρότζεκτ (Anderson & Macleroy, 2016) και προάγουν μια ολιστική, διαγλωσσική θεώρηση της δημιουργίας νοήματος (García & Wei, 2014; Tsoikalidou, 2017). Αξιοποιώντας παιδαγωγικές πρακτικές από ένα ελληνικό κοινοτικό σχολείο στη Λωζάννη της Ελβετίας, αναδεικνύω πως οι προσεγγίσεις αυτές μπορούν να ενισχύσουν τις βιωμένες εμπειρίες και σχέσεις των μαθητών/τριών σε τοπικό, εθνικό και δι-εθνικό επίπεδο επεκτείνοντας έτσι τη γλωσσική μάθηση πέρα από τα όρια της σχολικής τάξης. Επιπλέον, οι συγκεκριμένες προσεγγίσεις προωθούν τη συνεργασία, τη συλλογική μάθηση και την αυτενέργεια των μαθητών/τριών, ενώ αναδιαμορφώνουν το ρόλο των εκπαιδευτικών σε σχεδιαστών και διευκολυντών της μαθησιακής διαδικασίας (Koutsogiannis et al., 2024). Με αυτόν τον τρόπο, μια διαγλωσσική και διαπολιτισμική προσέγγιση αποδομεί καθιερωμένες αντιλήψεις και πρακτικές σχετικά με τη διδασκαλία και τη μάθηση της ελληνικής σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, επαναπροσδιορίζοντας το ρόλο των μαθητών/τριών και των εκπαιδευτικών.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η διδασκαλία της ΝΕ σε διαφορετικά γαλλόφωνα εκπαιδευτικά πλαίσια και η μέθοδος «Ελληνικά για σας»: προκλήσεις, προσεγγίσεις, πρακτικές και απολογισμοί

Ιωάννα Μουσικούδη, Δρ. Νεοελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Paul Valéry – Montpellier III και Ερευνήτρια-Συνεργάτιδα στο Εργαστήριο Σύγχρονης Ιστορίας TELEMMe, AMU-CNRS του Πανεπιστημίου Aix-Marseille (hatterer.joanna@gmail.com)

Περίληψη

Η ανακοίνωση επικεντρώνεται στη διδασκαλία της νεοελληνικής σε τρία γαλλόφωνα διαφορετικά περιβάλλοντα: σε μαθητές λυκείου ως μάθημα επιλογής, σε φοιτητές νεοελληνικών σπουδών και σε τμήματα ενηλίκων ως γλώσσα κληρονομιάς ή ξένη γλώσσα. Διαρθρώνεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται τα μαθησιακά περιβάλλοντα: οι κοινωνικοπολιτισμικές παράμετροι, το γλωσσικό υπόβαθρο και η γλωσσική ταυτότητα των μαθητών και φοιτητών καθώς και τα κίνητρα που τους ωθούν στην εκμάθηση της ΝΕ. Ακολούθως αναλύονται οι προσεγγίσεις και οι στρατηγικές που ακολουθούνται κατά περίπτωση. Το δεύτερο μέρος συνιστά μια εμπειριστατωμένη αποτίμηση της μεθόδου «Ελληνικά για σας», βασισμένη σε πολυετή εμπειρία χρήσης και στα τρία προαναφερθέντα γαλλόφωνα εκπαιδευτικά πλαίσια. Η αξιολόγηση της μεθόδου από τους ενήλικες μαθητές είναι καρπός εμπειρικής έρευνας μέσω ερωτηματολογίων που περιλάμβαναν ερωτήσεις σχετικά με τη δομή των βιβλίων, την επεξήγηση γραμματικών και συντακτικών φαινομένων, καθώς και την ισορροπία μεταξύ θεωρίας και πρακτικής εφαρμογής. Μέσα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, επιδιώκεται η καταγραφή της εμπειρίας τους, η κατανόηση των δυνατών σημείων και των πιθανών αδυναμιών της μεθόδου, καθώς και η ανατροφοδότηση για τυχόν βελτιώσεις. Η ανάλυση των δεδομένων που συνελέγησαν ελπίζει να συμβάλλει στην εξέλιξη του προγράμματος διδασκαλίας, ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις μαθησιακές ανάγκες γαλλόφωνων μαθητών και να διασφαλίζει υψηλή ποιότητα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η εκμάθηση της Ελληνικής στο Μοντεσσοριανό Γυμνάσιο Λάιμπνιτς (Ντίσελντορφ)

Αλεξία Μυριούνη, Φιλολόγος, Γερμανικό Μοντεσσοριανό Γυμνάσιο Λάιμπνιτς, Ντίσελντορφ
(alexiamyriouni@yahoo.gr)

Περίληψη

Το Μοντεσσοριανό Γυμνάσιο Λάιμπνιτς στο Ντίσελντορφ εφαρμόζει ένα καινοτόμο δίγλωσσο εκπαιδευτικό πρόγραμμα που ενσωματώνει τη φιλοσοφία της Μοντεσσοριανής εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση που παρέχεται στο σχολείο ενισχύει την αξία της γλώσσας και του πολιτισμού, ανοίγοντας νέους ορίζοντες σε μια παγκοσμιοποιημένη κοινωνία. Το σχολείο βρίσκεται στην καρδιά της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας. Παρέχει εδώ και 45 χρόνια ελληνόγλωσση εκπαίδευση σε περίπου 65 Έλληνες μαθητές 3ης και 4ης γενιάς που ζουν μόνιμα στη Γερμανία, όπου διδάσκονται την Ελληνική ως Δεύτερη Ξένη Γλώσσα, την Ιστορία, Γεωγραφία, την Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή δίγλωσσα. Το σχολείο συμμετέχει σε πανελλήνιους μαθητικούς διαγωνισμούς: «Βιβλιοδρομίες» (Εκπαιδευτήρια Γείτονα), και «Κλείταρχος και Βερενίκη» (ΕΚΠΑ) και συμμετέχει στη συγγραφή παιδικού βιβλίου Μικρά Μολύβια-Βιβλιοδεσμοί (Εκπαιδευτήρια Αυγουλέα Λιναρδάτου). Επίσης, οργανώνει εκδηλώσεις, εργαστήρια και εκπαιδευτικές εκδρομές που ενσωματώνουν στοιχεία και από τους δύο πολιτισμούς. Βασικό χαρακτηριστικό της σειράς «Ελληνικά για Σας» είναι η επικέντρωση στη διαδραστική και επικοινωνιακή μέθοδο. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία μέσα από: 1. Ποικιλία Δραστηριοτήτων, 2. Σαφήνεια, Συνοχή και Ευελιξία, 3. Ολοκληρωμένη Υποστήριξη, 4. Πολιτισμικές Ενότητες, 5. Διαδραστικά στοιχεία, 6. Ασκήσεις πρακτικής.

Η χρήση των βιβλίων «Ελληνικά για Σας» αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας για τους δίγλωσσους μαθητές του Μοντεσσοριανού Γυμνασίου Λάιμπνιτς. Επικεντρώνονται σε βασικές γλωσσικές δομές και λεξιλόγιο, δίνοντας στους μαθητές την ευκαιρία να αποκτήσουν γλωσσική ευχέρεια σε καθημερινές καταστάσεις επικοινωνίας. Τα βιβλία είναι πλούσια σε ασκήσεις που περιλαμβάνουν δραστηριότητες κατανόησης κειμένου, γραμματικής, λεξιλογίου και παραγωγής λόγου, με στόχο να ενισχυθεί η εκμάθηση τόσο στην προφορική όσο και στη γραπτή επικοινωνία. Ενσωματώνουν μια ποικιλία από εκπαιδευτικά εργαλεία, όπως διαγράμματα, εικόνες, παιχνίδια και διάφορες δραστηριότητες, που καθιστούν τη μαθησιακή διαδικασία πιο ελκυστική και διαδραστική. Το τραγούδι και η μουσική ενσωματώνονται επίσης με μοναδικό τρόπο στη διαδικασία μάθησης. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν νέο λεξιλόγιο και να κατανοήσουν τη γραμματική με ευχάριστο και διασκεδαστικό τρόπο. Το τραγούδι, ως αυθεντικός ελληνικός λόγος, λειτουργεί ως ένα ισχυρό εργαλείο που ενισχύει τη γλωσσική τους ανάπτυξη και δημιουργεί μια θετική συναισθηματική σύνδεση με τη γλώσσα. Η σειρά «Ελληνικά για Σας» προτείνει επίσης μία καινοτόμο προσέγγιση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας με την ενσωμάτωση ενός σημαντικού στοιχείου: όλα τα παραδείγματα, τα γραμματικά φαινόμενα και το λεξιλόγιο είναι μεταφρασμένα στη γλώσσα του μαθητή. Αυτή η μέθοδος προσφέρει αρκετά πλεονεκτήματα για την αποτελεσματικότερη εκμάθηση της ελληνικής. Η εικονογράφηση, η μουσική και το τραγούδι συνδυάζονται αρμονικά, δημιουργώντας μια ευχάριστη ατμόσφαιρα για τα παιδιά. Αυτό καθιστά το μάθημα πιο ευχάριστο και ελκυστικό. Η συναισθηματική νοημοσύνη είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους μαθητές μας σήμερα, σε έναν κόσμο που συχνά φαίνεται ρευστός και μονότονος.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Παιδαγωγική Διαγλωσσικότητα στην Ελληνική ως Γ2: Δεδομένα από την Εκπαίδευση Μαθητ(ρι)ών με Μεταναστευτικό Υπόβαθρο

Δέσποινα Παπαδοπούλου, Καθηγήτρια Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (depapa@lit.auth.gr)

Περίληψη

Η τρέχουσα έρευνα στην εκπαίδευση δίγλωσσων και πολύγλωσσων ατόμων τονίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης του πολιτισμικού υπόβαθρου των μαθητ(ρι)ών στη γλωσσική διδασκαλία, ιδίως για τους αναγκαστικά εκτοπισμένους πληθυσμούς, οι οποίοι συχνά παρουσιάζουν συναισθηματική ευαλωτότητα λόγω ποικίλων τραυματικών εμπειριών και στρεσογόνων παραγόντων που συνδέονται με τον εκτοπισμό τους (García & Wei, 2014). Ένας άλλος τρόπος σύνδεσης της διδασκαλίας της γλώσσας-στόχου με τον πολιτισμό των μαθητ(ρι)ών είναι η αναγνώριση των γλωσσών που μιλούν οι μαθητές/μαθήτριες με μεταναστευτική ιστορία. Η προσέγγιση αυτή εντάσσεται στις θεωρίες της δί(πολύ)γλωσσικής εκπαίδευσης που ξεκίνησαν τη δεκαετία του '80, και πιο πρόσφατα στις θεωρίες της διαγλωσσικότητας (translanguaging) (Cummins, 2019· García, 2011), δηλαδή της χρήσης, από πολύγλωσσα άτομα, ολόκληρου του γλωσσικού τους ρεπερτορίου, συχνά με ευέλικτο συνδυασμό στοιχείων από διαφορετικές γλώσσες, προκειμένου να επικοινωνούν επιτυχώς. Η παιδαγωγική διαγλωσσικότητα (Pedagogical Translanguaging) περιλαμβάνει διδακτικές στρατηγικές που ενσωματώνουν σκόπιμα δύο ή περισσότερες από τις γλώσσες των μαθητ(ρι)ών ως μέρος της διδακτικής διαδικασίας (Cenoz & Gorter, 2017). Πρόσφατες μελέτες προσφέρουν θετικά ευρήματα σχετικά με τη χρήση πρακτικών διαγλωσσικότητας σε άτομα που μαθαίνουν μία δεύτερη γλώσσα, τόσο όσον αφορά την εκμάθηση της γλώσσας (Hopp et al., 2021· Leonet et al., 2020), όσο και σχετικά με τις στάσεις τους ως προς την τεχνική αυτή (Busse et al., 2020· Franck & Papadopoulou, 2024). Ωστόσο, η έρευνα παραμένει περιορισμένη, ιδιαίτερα σε τάξεις με μαθητές/μαθήτριες με μεταναστευτική ιστορία. Στην παρουσίασή μου θα αξιολογήσω και θα συζητήσω την αποτελεσματικότητα, τη βιωσιμότητα και τη συναισθηματική επίδραση της παιδαγωγικής διαγλωσσικότητας σε μαθητές/μαθήτριες που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, καθώς και σε μονόγλωσσα ελληνόφωνα παιδιά. Τα δεδομένα προέρχονται από μια σειρά γλωσσοδιδακτικών παρεμβάσεων, οι οποίες ενσωματώνουν ποικίλες πρακτικές παιδαγωγικής διαγλωσσικότητας, όπως η μετάφραση, η αναγνώριση διαγλωσσικών ομότυπων (cognates), οι συγκρίσεις γλωσσών κ.ά., και υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου ACTIN (<https://www.actintegration.eu>). Τα αποτελέσματα ως προς τη γλωσσική εκμάθηση αξιολογήθηκαν μέσω σύντομων τεστ πριν και μετά τις παρεμβάσεις, ενώ οι στάσεις και τα συναισθήματα μαθητ(ρι)ών και εκπαιδευτικών αξιολογήθηκαν με ερωτηματολόγια και ομαδικές συζητήσεις (focus groups).

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής στη Ρουμανία: Διαπολιτισμικές Προκλήσεις και Αποδόμηση Στερεοτύπων

Ευανθία Παπαευθυμίου, Εκπαιδευτικός, Μεταφράστρια και Πολιτιστική Διαμεσολαβήτρια, Εξωτερική Συνεργάτιδα Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου (evanthiapapae@gmail.com)

Περίληψη

Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα απαιτεί την κατανόηση των στερεοτύπων και των πολιτισμικών αναπαραστάσεων που επηρεάζουν τη γλωσσική εκμάθηση και την επικοινωνία. Οι μαθητές φέρουν διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά βιώματα, τα οποία διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο προσλαμβάνουν τη νέα γλώσσα και τις πολιτισμικές της αναφορές.

Το άρθρο αυτό εξετάζει τον ρόλο των στερεοτύπων και των αναπαραστάσεων στην εκμάθηση της Νέας Ελληνικής στη Ρουμανία, έτσι όπως τον έχουμε εντοπίσει τα τελευταία χρόνια που διδάσκουμε την ελληνική γλώσσα στη συγκεκριμένη χώρα. Παρουσιάζονται στρατηγικές για τη διαχείριση αυτών των ζητημάτων στην εκπαιδευτική διαδικασία, με στόχο την ενίσχυση της κριτικής σκέψης και της διαπολιτισμικής ευαισθησίας των μαθητών.

Βασισμένη σε παιδαγωγικές μεθόδους και εμπειρικά δεδομένα, η έρευνα προτείνει τρόπους για την αποδόμηση στερεοτύπων μέσω της γλωσσικής διδασκαλίας, αξιοποιώντας κείμενα, πολυτροπικά μέσα και βιωματικές δραστηριότητες. Συμπερασματικά, υπογραμμίζεται η σημασία της ενσωμάτωσης διαπολιτισμικών στοιχείων και συγκεκριμένων εφαρμογών στο αναλυτικό πρόγραμμα, ώστε να προωθείται μια πιο ανοιχτή και κριτική προσέγγιση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

«Όσα λέει ο πίνακας: ιστορίες μέσα από έργα του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα.» Ένα εργαστήριο για παιδιά που διδάσκονται την Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα

Μαρία Πλουσίου, Πτυχιούχος Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξινίων Χωρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, King's College (mplousiou@yahoo.gr)

Περίληψη

Μπορεί ένας πίνακας ζωγραφικής να «μιλήσει» στους μαθητές και τις μαθήτριες και να αποτελέσει αφορμή για δημιουργική σκέψη, ανταλλαγή ιδεών και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου; Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται τα συμπεράσματα από την εφαρμογή του εργαστηρίου «Όσα λέει ο πίνακας: ιστορίες μέσα από έργα του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα.» Το εργαστήριο απευθύνθηκε σε παιδιά ηλικίας 11-15 ετών που διδάσκονται την Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα. Ο στόχος του εργαστηρίου ήταν διττός, αφενός μεν η εξάσκηση στην παραγωγή του προφορικού λόγου μέσω της περιγραφής των πινάκων, αλλά και της ανταλλαγής ιδεών, σκέψεων και συναισθημάτων για τους πίνακες, αφετέρου δε η ανάδυση και συγγραφή ιστοριών και ποιημάτων εμπνευσμένων από το έργο του καλλιτέχνη. Στην πειραματική εφαρμογή του εργαστηρίου συμμετείχαν το σχολείο Leibniz-Montessori που βρίσκεται στο Dusseldorf, στη Γερμανία, το Heritage School στην Κύπρο και το ιστορικό Ζωγράφειο Γυμνάσιο-Λύκειο στην Κωνσταντινούπολη.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η γλώσσα ως μοχλός κοινωνικής ένταξης προσφύγων και μεταναστών και η διαπολιτισμική διάσταση της εκπαίδευσης

Λήδα Στεργίου, Καθηγήτρια Διαπολιτισμικής Αγωγής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (lidasteroo@gmail.com)

Περίληψη

Η εκμάθηση της γλώσσας υποδοχής - της ελληνικής εν προκειμένω - αποτελεί έναν από τους βασικούς παράγοντες για την εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη των μαθητών/τριών με προσφυγική/μεταναστευτική εμπειρία. Παράλληλα, η διαπολιτισμική οπτική της εκπαίδευσης διαδραματίζει καίριο ρόλο τόσο στη γλωσσική διδασκαλία αυτή καθαυτή όσο και στη διαμόρφωση ενός συνολικά συμπεριληπτικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.

Η ένταξη μαθητών με προσφυγικό υπόβαθρο στο ελληνικό σχολείο συνιστά μια διαρκή πρόκληση για την εκπαιδευτική κοινότητα στο σύνολό της, για τις διδακτικές και παιδαγωγικές πρακτικές που υιοθετούνται στο πλαίσιο της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας καθώς και της γενικότερα σχεδιαζόμενης εκπαιδευτικής πολιτικής.

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να αναπτυχθεί ο παραπάνω προβληματισμός και να φωτιστούν καθοριστικές διαστάσεις του ζητήματος όπως είναι οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την πολυγλωσσία και την ενταξιακή διαδικασία, ο ρόλος της διαπολιτισμικής προσέγγισης στην προώθηση της γλωσσικής ανάπτυξης, της δημιουργίας συμπεριληπτικών περιβαλλόντων μάθησης και της κοινωνικής συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό και με τη συνδρομή σύγχρονων ερευνητικών δεδομένων, θα συζητηθεί η κατανόηση της γλώσσας ως θεμελιώδους διακυβεύματος για την ενδυνάμωση και την κοινωνική ένταξη των μαθητών/τριών με προσφυγικό/μεταναστευτικό υπόβαθρο. Επιπρόσθετα θα τεθεί το ζήτημα της αναγνώρισης των πρώτων/μητρικών γλωσσών των μαθητών/τριών, καθώς και η αναγκαιότητα γεφύρωσης αυτών των γλωσσών με τη γλώσσα του σχολείου.

Τέλος, θα συζητηθεί το θέμα της διαπολιτισμικής επάρκειας των εκπαιδευτικών ως βασικού προαπαιτούμενου για τη (γλωσσική) διδασκαλία, δεδομένης της καθοριστικής της επίδρασης στις συμμετοχικές διδακτικές πρακτικές που ενισχύουν τη γλωσσομάθεια, την εκπαιδευτική ένταξη και αλληλεπίδραση. Ως απόρροια των προηγουμένων γίνεται σαφές ότι η διαπολιτισμική διάσταση της εκπαίδευσης και η στοχευμένη γλωσσική διδασκαλία είναι αλληλένδετες και κρίσιμες για την ουσιαστική ένταξη προσφύγων και μεταναστών. Η ενίσχυση των διαπολιτισμικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών και η συνολική δημιουργία υποστηρικτικών μαθησιακών περιβαλλόντων συνιστούν ζητούμενα για την οικοδόμηση μιας συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και κοινωνίας ίσων ευκαιριών.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας ως ξένης: η περίπτωση ενός διεθνούς σχολείου

Ελπινίκη Φραγκούλη, Εκπαιδευτικός, Υπεύθυνη Γλωσσών, Βρετανικό Διεθνές Σχολείο Byron College, Αθήνα (e.fragkouli@byroncollege.gr)

Περίληψη

Η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας ως ξένης γλώσσας αποτελεί μία πολύ ιδιαίτερη περίπτωση όταν βρισκόμαστε σε ένα διεθνές σχολείο. Στη συνεδρία θα παρουσιαστεί η περίπτωση του Byron College, Βρετανικό Διεθνές σχολείο στην Αθήνα; οι μαθητές μας κατάγονται από 50 χώρες. Θα αναλύσουμε τις δυσκολίες που καλούνται οι εκπαιδευτικοί να προσπελάσουν: αρκετά παιδιά έχουν τα Αγγλικά ως επιπρόσθετη γλώσσα (EAL), τα κίνητρα μάθησης ποικίλουν και η έναρξη μάθησης της Ελληνικής για κάθε παιδί διαφέρει δημιουργώντας μια ανομοιογενή τάξη σε πολλά επίπεδα. Κατόπιν, θα αναφερθούμε στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση των αντικειμενικών δυσκολιών: πρόγραμμα σπουδών, έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό, τρόποι διαφοροποίησης της διδασκαλίας, ενισχυτικές πρακτικές και τους τρόπους αξιοποίησης της μεθόδου Ελληνικά για Σας. Θα καταλήξουμε με σκέψεις και προτάσεις για περαιτέρω βελτίωση της διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας σε παρόμοια περιβάλλοντα αλλά θα αναφερθούμε και σε σημεία που μπορούν να γενικευτούν και σε άλλα διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Προοπτικές και προκλήσεις της διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής στο Πανεπιστήμιο Charles Darwin: προφορικός λόγος και η αξιοποίηση του διαδραστικού εργαλείου VoiceThread

Γιώργος Φραζής, Αναπληρωτής Καθηγητής Ελληνικών & Ελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Charles Darwin (Αυστραλία) (George.Frazis@cdu.edu.au)

Περίληψη

Στην ανακοίνωση αυτή παρουσιάζεται το πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών του πανεπιστημίου Charles Darwin της Βόρειας Αυστραλίας και η αξιοποίηση της σειράς Ελληνικά για σας μέσω του διαδραστικού εργαλείου VoiceThread. Η εφαρμογή υλοποιείται σε τμήματα αρχαρίων με έμφαση στη χρήση του λόγου, στην παραγωγή προφορικού λόγου μέσω των παρεχόμενων δυνατοτήτων ενός αξιόπιστου διαδραστικού εργαλείου. Οι προκλήσεις είναι πολλές σε ένα περιβάλλον ανταγωνιστικό που δεν ευνοεί τις γλώσσες γενικότερα, ειδικότερα τις γλώσσες πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως η ελληνική. Η σειρά Ελληνικά για σας σε συνάρτηση με τη δυνατότητα της ανεστραμμένης τάξης που παρέχει η εικονική πραγματικότητα του VoiceThread επιχειρούν να δώσουν λύσεις στις υπάρχουσες προκλήσεις.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Όψεις και προκλήσεις της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στον Καναδά μέσα από την οπτική των γονέων

Ασπασία Χατζηδάκη, Καθηγήτρια Κοινωνιογλωσσικών Διαστάσεων της Διγλωσσίας & Διδακτικής της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης (aspahatz@uoc.gr)

Θέμης Αραβοσιτάς, Λέκτορας-Ερευνητής, University of Toronto/York University (Καναδάς) (taravossitas@yahoo.ca)

Διονύσης Αρκαδιανός, Δρ., Υπεύθυνος ψηφιακής διδασκαλίας, Τμήμα Παγκόσμιων Ανθρωπιστικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Simon Fraser (Καναδάς)

Περίληψη

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και της εκτεταμένης δι-εθνικής κινητικότητας, η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό από ελληνικής καταγωγής ομιλητές/-τριες επηρεάζεται όχι μόνο από τις πολιτικο-οικονομικές συνθήκες και τις εκπαιδευτικές πολιτικές της Ελλάδας και των χωρών διαμονής αλλά και από τις εξελίξεις στο παγκόσμιο γίγνεσθαι. Η μελέτη των σχετικών φαινομένων οφείλει πλέον να γίνεται μέσα από το πρίσμα σύγχρονων θεωριών αναφορικά με τη μετανάστευση και τη διαμόρφωση πολλαπλών γλωσσικών ρεπερτορίων και ταυτοτήτων, και να λαμβάνει υπόψιν το τοπικό συγκείμενο και τις τοπικές κοινωνίες (βλ. ενδεικτικά Koutsogiannis et al., 2024; Lo Bianco, 2021; Lytra 2022)

Στην εισήγηση αυτή θα παρουσιάσουμε δεδομένα από μια τέτοια έρευνα (Hellenic Relay-Ελληνική Σκυτάλη) που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στον Καναδά με αντικείμενο την καταγραφή της παρούσας κατάστασης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη χώρα αυτή και την διαμόρφωση προτάσεων για το μέλλον. Η έρευνα χρηματοδοτήθηκε από το Hellenic Heritage Foundation, είχε ως Επιστημονικά Υπεύθυνο τον Δρ. Θέμη Αραβοσιτά, ενώ στον σχεδιασμό της και στην ανάλυση των ευρημάτων συμμετείχαν αρκετοί ερευνητές και ερευνήτριες τόσο στην Ελλάδα όσο και στον Καναδά. Τα δεδομένα μας αφορούν τις απόψεις και τις πρακτικές γονέων ελληνικής καταγωγής (στην πλειοψηφία τους μέλη της 'δεύτερης' μεταναστευτικής γενιάς) αναφορικά με την ελληνόγλωσση εκπαίδευση των παιδιών τους, έτσι όπως προέκυψαν από ένα τελικό σύνολο 276 ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν μέσω διαδικτύου. Στη συζήτηση θα εστιάσουμε σε κάποια από τα συνολικά ευρήματα, όπως είναι η στοχοθεσία πίσω από τις εκπαιδευτικές επιλογές τους, οι προσδοκίες τους και ο βαθμός ικανοποίησής τους από τη λειτουργία των μονάδων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης -ειδικά σε ό,τι αφορά την ετοιμότητα και την καταλληλότητα του διδακτικού προσωπικού, κ.ά. σε μια προσπάθεια να φωτίσουμε τις προκλήσεις για τη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας στη χώρα αυτή.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Κοινωνικοπολιτισμική δεξιότητα στην εκμάθηση ξένων γλωσσών. Η περίπτωση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας

Άννα Χατζηπαναγιωτίδη, Καθηγήτρια Κοινωνιογλωσσικών Διαστάσεων της Διγλωσσίας & Διδακτικής της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης (aspahatz@uoc.gr)

Περίληψη

Είναι αναγνωρισμένο πια στον τομέα της διδασκαλίας ξένων γλωσσών ότι οι μαθητές/τριες δεν χρειάζεται απλώς να αποκτούν τη γλωσσική ικανότητα, γνώσεις και δεξιότητες στη γραμματική μιας γλώσσας, αλλά και την επικοινωνιακή ικανότητα, τη γλωσσική πραγμάτωση, να χρησιμοποιούν δηλαδή τη γλώσσα με σωστούς κοινωνικούς και πολιτιστικούς τρόπους.

Αυτό είναι το διακύβευμα της «επικοινωνιακής διδασκαλίας». Το «Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς» του Συμβουλίου της Ευρώπης εμπεριέχει αυτές τις καινοτομίες τονίζοντας τη σημασία της «διαπολιτισμικής συνειδητοποίησης», των «κοινωνικοπολιτισμικών δεξιοτήτων» και της «υπαρξιακής επάρκειας» εισάγοντας έτσι την «Κοινωνικοπολιτισμική Διάσταση» στη διδασκαλία των γλωσσών.

Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να καταστήσει σαφές ότι η Κοινωνικοπολιτισμική Διάσταση πρέπει να είναι προσβάσιμη με πρακτικούς τρόπους στους/στις εκπαιδευτικούς για να μάθουν τι σημαίνει αυτή στην πράξη στις τάξεις τους.

Παράλληλα αναδεικνύονται τα κοινωνικοπολιτισμικά στοιχεία της ελληνικής γλώσσας και σχολιάζονται στο πλαίσιο της διδασκαλίας της ως ξένης γλώσσας.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

It's Not Greek to me! Νεοελληνική γλώσσα στο Πανεπιστήμιο Βενετίας (και στα σχολεία)

Caterina Carpinato, Καθηγήτρια Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, Πανεπιστήμιο Ca' Foscari (Βενετία) (carpinat@unive.it)

Ευγενία Λιοσάτου, Διδάσκουσα της Ελληνικής Γλώσσας, Πανεπιστήμιο Ca' Foscari (Βενετία) (eugenia.liosatou@gmail.com)

Περίληψη

Η Caterina Carpinato και η Ευγενία Λιοσάτου προωθούν εδώ και χρόνια εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες στο Πανεπιστήμιο Ca' Foscari της Βενετίας για την διάδοση της νεοελληνικής γλώσσας και κουλτούρας σε φοιτητές/φοιτήτριες αλλά και εκτός της ακαδημαϊκής αίθουσας.

Με την ανακοίνωσή τους θα παρουσιάσουν το σχήμα των διαδικτυακών μαθημάτων που προσφέρουν στα σχολεία από την ακαδημαϊκή χρονιά 2020-21, στο πλαίσιο της σειράς «It's Not Greek to me», η οποία βρίσκεται πλέον στην έκτη έκδοσή της.

Θα μιλήσουν επίσης για το πρόγραμμα 'Archaeoschool for the future', που είναι διαθέσιμο στην πλατφόρμα www.eduopen.org και για το βιβλίο τους Teaching Modern Languages on Ancient Roots (ECF, Venezia 2018) <https://edizionicafoscari.unive.it/it/edizioni/libri/978-88-6969-308-3/> το οποίο τιμήθηκε με το Ευρωπαϊκό Label Γλωσσών το 2018.

Το 2025 έχουν αναλάβει ένα πρόγραμμα, με υποστήριξη του Πανεπιστημίου Βενετίας, με τίτλο Writing, Reading, and Speaking Greek in Venice.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

“It’s All Greek to Me”: Διερευνώντας την πολυγλωσσία και την πολιτισμική διατήρηση της Ελληνικής μέσω εξ αποστάσεως γλωσσικών μαθημάτων

Katerina Lagos, Καθηγήτρια Ιστορίας και Διευθύντρια του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών Angelo K. Tsakopoulos, Πολιτειακό Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας (Σακραμέντο) (lagosk@csus.edu)

Μαρία Ιακώβου, Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας με εξειδίκευση στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας, Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (mariak@phil.uoa.gr)

Περίληψη

Το ερευνητικό έργο «It’s All Greek to Me» εξετάζει τις στάσεις, αντιλήψεις και γλωσσικές ιδεολογίες Ελλήνων της διασποράς που ζουν στην πόλη Σακραμέντο της Καλιφόρνιας, χαρακτηριστικό παράδειγμα πόλης της Δυτικής Ακτής στην οποία δεν έχει διεξαχθεί έως τώρα συστηματική και εμπεριστατωμένη μελέτη της ελληνικής κοινότητας και των δεσμών που αναπτύσσουν τα μέλη της με τις γλωσσικές και πολιτισμικές τους ρίζες. Για τη διερεύνηση αυτή θα χρησιμοποιηθούν ως δείγμα οι εγγεγραμμένοι/ εγγεγραμμένες φοιτητές και φοιτήτριες στα διαδικτυακά μαθήματα διδασκαλίας της Ελληνικής ως γλώσσας κληρονομιάς που διεξάγει το Πολιτειακό Πανεπιστήμιο του Sacramento στις ΗΠΑ σε συνεργασία με το ΕΚΠΑ στην Ελλάδα.

Η ερευνητική ομάδα εξετάζει την πολυγλωσσία και τη διατήρηση της Ελληνικής ως γλώσσας πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από τις επιδόσεις των φοιτητών στα συγκεκριμένα μαθήματα σε συνδυασμό με τις προσωπικές τους αντιλήψεις και μεταναστευτικές ιστορίες. Από την πλευρά της παιδαγωγικής των ανθρωπιστικών επιστημών, πρόκειται για την πρώτη φορά που δύο ομάδες ερευνητών από διαφορετικά πεδία των ανθρωπιστικών σπουδών (γλωσσολογία και ιστορία) θα συνεργαστούν για να μελετήσουν τον αντίκτυπο της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας σε συγχρονικό και διαχρονικό επίπεδο πάνω στην ίδια κοινότητα. Τα ευρήματα θα αποτελέσουν βάση σύγκρισης με ομιλητές άλλων γλωσσών κληρονομιάς όχι μόνο στο Σακραμέντο, αλλά και σε διαφορετικά πολυγλωσσικά περιβάλλοντα ή/ και παιδαγωγικές συνθήκες.

Η παρούσα παρουσίαση θα αναδείξει το υπόβαθρο, την ιστορική διαδρομή και τους γενικούς στόχους του έργου. Θα αναλύσουμε την ιστορία της ελληνικής κοινότητας του Σακραμέντο μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της Καλιφόρνιας και θα συζητήσουμε σε ποιο βαθμό η ελληνική γλώσσα ομιλείται και διδάσκεται σε τοπικά ελληνικά σχολεία και πανεπιστήμια. Τέλος, θα αναδείξουμε τα πλεονεκτήματα της συνεργασίας μεταξύ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) και του Πολιτειακού Πανεπιστημίου του Sacramento προς όφελος και των δύο ακαδημαϊκών κοινοτήτων, μέσα από την υιοθέτηση ενός καινοτόμου και συνεργατικού μοντέλου εκμάθησης και διδασκαλίας της Ελληνικής ως γλώσσας κληρονομιάς. Σε αυτό το μοντέλο, εκπαιδευτικοί και φοιτητές συνυπάρχουν τόσο σε πραγματικό χρόνο όσο και σε ψηφιακούς χώρους, καταργώντας ουσιαστικά την έννοια της απόστασης. Είναι σημαντικό, επομένως, να παρουσιαστεί σε ποιο βαθμό αυτός ο τρόπος εκμάθησης της γλώσσας μπορεί να επηρεάσει τις αντιλήψεις των μαθητών και τη σύνδεση με την ελληνική τους κληρονομιά.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η Πολυγλωσσία (Πολυπολιτισμικότητα), η Διγλωσσία και η Γλωσσική Εκπαίδευση

Stoyna Poromanska, Ομότιμη Καθηγήτρια Νέας Ελληνικής Γλώσσας & Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Σόφιας (poromanska@yahoo.com)

Περίληψη

Ο σύγχρονος άνθρωπος ιδιαίτερα οι νέοι είναι συνήθως δίγλωσσοι ή μερικές φορές, πολύγλωσσοι. Αυτό το φαινόμενο δεν αφορά μόνο τους μετανάστες, οι οποίοι ανήκουν σε πληθυσμιακές ομάδες που εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους για διάφορους λόγους και μετακινούνται από χώρα σε χώρα, μαθαίνοντας τις γλώσσες των κρατών υποδοχής. Αλλά παρόμοιο είναι το φαινόμενο με τα παιδιά των μεταναστών που μεγαλώνουν σε χώρες της επιλογής των γονέων τους, στην περίπτωση της Βουλγαρίας π.χ. φοιτητές-απόφοιτοι λυκείων της Ελλάδας ή της Κύπρου γυρίζοντας στη χώρα μας εγγράφονται στα ελληνόγλωσσα τμήματα των πανεπιστημίων μας, αλλά με ελλείψεις από άποψη εννοιών στη μητρική τους γλώσσα. Στη Βουλγαρία σε 5 από τα πανεπιστήμια της χώρας μας διδάσκονται τα ΝΕ ως ισότιμες φιλολογικές ειδικότητες. Οι φιλολογίες στη Βουλγαρία βρίσκονται στις λεγόμενες προστατευόμενες ειδικότητες λόγω έλλειψης καθηγητών ξένων γλωσσών στα γυμνάσια της χώρας. Οι επιστήμες για τη γλώσσα συμπεριλαμβανομένων και των μεθόδων εκμάθησης ξένων γλωσσών, η γλωσσολογία, η κοινωνιογλωσσολογία, η ψυχολογολογία κλπ. ανήκουν στον ευρύ χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών.

Δυστυχώς ο σύγχρονος άνθρωπος στον ενθουσιασμό του με τις νέες τεχνολογίες δεν μπορεί να αντιληφθεί ακόμη ότι δεν μπορεί να κατανοήσει το ανθρώπινο όν απέναντί του μόνο με τις φυσικές επιστήμες. Η γερμανική εφημερίδα Die Zeit με ένα αφιέρωμα στις ανθρωπιστικές επιστήμες το 2004 κρούει τον κώδωνα κινδύνου ότι οι επιστήμες όπως η ιστορία, η φιλοσοφία, η φιλολογία, η κοινωνιολογία και άλλες περνούν μια περίοδο σοβαρής κρίσης. Περίληψη αυτής της ανησυχίας συνόψισε η εφημερίδα Καθημερινή στις 08.05.2004. Ο αρθρογράφος της Die Zeit συμβουλεύει όσους ασχολούνται με τις αφηρημένες επιστήμες να σταματήσουν να ασχολούνται με την «διαρκή αυτοεπιβεβαίωσή τους» και ότι το αντικείμενό τους είναι «το Αληθινό, το Όμορφο και το Καλό», ενώ η φιλολογία απομακρύνθηκε από τη λογοτεχνία δίνοντας έμφαση σε καθημερινά θέματα, στη γλώσσα των ΜΜΕ και τις διαμάχες των δυο φύλων για να προσελκύσει ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού και «τώρα είναι πλέον δύσκολο να εξέλθει από αυτήν την παγίδα».

Στη Βουλγαρία διεξάγεται τελευταία μια έντονη δημόσια συζήτηση για απόκτηση της αναλυτικής σκέψης από τα παιδιά και ανάλογων δεξιοτήτων, σχετικών με τις απαιτήσεις του μέλλοντος. Η διδακτική γλωσσών γενικά συμπεριλαμβανομένης και της μητρικής γλώσσας είναι στο επίκεντρο της συζήτησης αυτής.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Διδάσκοντας τη Νέα Ελληνική στη Σερβία: Κίνητρα και προοπτικές φοιτητών στο Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου

Vojkan Stojicic, Επίκουρος Καθηγητής Ελληνικής Γλώσσας, Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου (vojkans@hotmail.com)

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στα κίνητρα των φοιτητών και φοιτητριών που επιλέγουν τη Νέα Ελληνική ως πρώτη ή δεύτερη ξένη γλώσσα στο Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου. Η έρευνα στοχεύει να αναδείξει τη θέση της Νεοελληνικής γλώσσας στην ανώτατη εκπαίδευση στη Σερβία και να συμβάλει στη βελτίωση των διδακτικών πρακτικών καθώς και στην ανάπτυξη στρατηγικών για την προσέλκυση φοιτητών.

Επομένως, αναλύονται οι λόγοι που τους ωθούν σε αυτήν την επιλογή, όπως οι ακαδημαϊκές και επαγγελματικές προοπτικές, η πολιτισμική εγγύτητα Ελλάδας-Σερβίας καθώς και το ενδιαφέρον για τις ανθρωπιστικές σπουδές. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαφοροποίηση των κινήτρων ανάμεσα σε όσους επιλέγουν τη Νέα Ελληνική ως κύρια γλώσσα σπουδών και σε όσους τη διδάσκονται ως δεύτερη ξένη γλώσσα. Επιπλέον, παρουσιάζονται στατιστικά δεδομένα σχετικά με τον αριθμό των φοιτητών και τις μελλοντικές τους επαγγελματικές δυνατότητες.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

«Μήγαρις έχω άλλο στο νου μου, πάρεξ πολιτισμός και γλώσσα»

Alicia Villar Lecumberri, Καθηγήτρια, Τμήμα Μετάφρασης και Διερμηνείας, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Βαλένθιας (alivillar2@gmail.com)

Περίληψη

«Μήγαρις έχω άλλο στο νου μου, πάρεξ ελευθερία και γλώσσα» έγραψε ο Διονύσιος Σολωμός στον Διάλογον (1824). «Μήγαρις έχω άλλο στο νου μου, πάρεξ πολιτισμός και γλώσσα», γράφουμε εμείς, το 2025, παραφράζοντας τον ποιητή, μια και κανένας λαός δεν μπορεί να είναι ελεύθερος αν δεν γνωρίζει και αναγνωρίζει τον πολιτισμό του. Λαμβάνοντας αυτή την υπόθεση ως σημείο αναφοράς και εστιάζοντας την προσοχή στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας πρέπει να έχουμε υπόψη ότι η κατανόηση του πολιτισμού είναι απαραίτητη για την πραγματική επικοινωνία σε μια ξένη γλώσσα, επειδή η γλώσσα είναι συνδεδεμένη με τα ήθη και τα έθιμα ενός λαού. Από την άλλη πλευρά, όταν οι ξένοι θέλουν να μάθουν ελληνικά, θα καταλάβουν πως η γλώσσα της διαμεσολάβησης λειτουργεί ως γέφυρα, διευκολύνοντας την κατανόηση και την επικοινωνία μεταξύ της μητρικής και της ξένης γλώσσας, ενισχύοντας την αυτονομία του μαθητή και προωθώντας την διαπολιτισμική κατανόηση. Και μπορούν να το καταλάβουν χάρη στην καινούρια μέθοδο διδασκαλίας, που έγραψε η κυρία Ευαγγελία Γεωργαντζή, Ελληνικά για σας, Griego para vosotros. Εμείς ασχοληθήκαμε με την μετάφραση από τα ελληνικά προς τα ισπανικά καθώς και δουλέψαμε με τα βιβλία στα μαθήματά μας και επαληθεύσαμε την αποτελεσματικότητα της μεθόδου, επειδή οι φοιτητές δεν μαθαίνουν μόνο την γραμματική, αλλά και τον πολιτισμό που συνοδεύει την γλώσσα, καθιστώντας τη διαδικασία εκμάθησης πιο ενδιαφέρουσα.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η διδασκαλία της ΝΕ γλώσσας στο Πανεπιστήμιο του Βελίκο Τάρνοβο "Άγ. Κύριλλος και Άγ. Μεθόδιος"
- πάνω από 30 χρόνια εμπειρίας και καινοτομίας

Vladimir Vladov, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Κλασικών και Ανατολικών Γλωσσών και Πολιτισμών, Πανεπιστήμιο Άγιος Κύριλλος και Άγιος Μεθόδιος (Βελίκο Τάρνοβο)
(gvladov@yahoo.com)

Περίληψη

Παρουσιάζεται συνοπτικά η ιστορία της διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο του Βελίκο Τάρνοβο "Άγ. Κύριλλος και Άγ. Μεθόδιος", ξεκινώντας από την αρχή κατά το ακαδημαϊκό έτος 1991/1992 και συνεχίζοντας μέχρι σήμερα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα βιβλία και στα υλικά, που χρησιμοποιούνται στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας, στις μεθόδους διδασκαλίας, στα προγράμματα σπουδών στα διδακτέα και στα εξεταστέα ύλη που σχετίζονται με τις Νεοελληνικές Σπουδές. Παρακολουθούνται και αναλύονται οι καινοτομίες στα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα προβλήματα που αντιμετώπισε το ακαδημαϊκό προσωπικό του Τομέα Νεοελληνικής Γλώσσας του Τμήματος Κλασικών και Ανατολικών Γλωσσών και Πολιτισμών τόσο σε προπτυχιακά όσο και σε μεταπτυχιακά προγράμματα, στα οποία διδάσκεται η νεοελληνική. Αναφέρονται επίσης ονομαστικά όλοι οι διδακτορικοί φοιτητές, οι οποίοι υποστήριξαν επιτυχώς τις διδακτορικές τους διατριβές που σχετίζονται με την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό. Σκιαγραφούνται οι προοπτικές και οι προκλήσεις που σχετίζονται με την εποχή που ζούμε.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η μετάφραση ως εργαλείο στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών

Kamilla Yusupova, Επίκουρη Καθηγήτρια Περιγραφής και Σύγκρισης των Σλαβικών Γλωσσών με έμφαση στη Βουλγαρική και τη Ρωσική, Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (yusupovamilla@hotmail.com)

Περίληψη

Η μετάφραση, ως διδακτικό εργαλείο, κατέχει ξανά έναν ξεχωριστό ρόλο στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών και έχει εξελιχθεί από την κλασική γραμματο-μεταφραστική μέθοδο έως τις σύγχρονες διαδραστικές προσεγγίσεις. Η παρούσα παρουσίαση εστιάζει στην συμβολή της μετάφρασης στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, προσδιορίζοντας τον ορισμό και την ιστορική πορεία της ως εκπαιδευτικού εργαλείου. Από τις πρώιμες μορφές της γλωσσικής διδασκαλίας έως τις σύγχρονες τάσεις, η μετάφραση υπήρξε πάντοτε εργαλείο ενίσχυσης της γλωσσικής κατανόησης και επικοινωνίας.

Στη συνέχεια, συγκρίνεται η θέση της μετάφρασης και της διαγλωσσικής διαμεσολάβησης (mediation) στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες και στο αμερικανικό εκπαιδευτικό πρότυπο Five Cs (Communication, Culture, Connection, Comparison, Communities), διότι αυτές οι διαφορετικές προσεγγίσεις παρέχουν στα πλαίσια της διδασκαλίας ξένων γλωσσών, εργαλεία για την ενίσχυση της γλωσσικής ικανότητας και της διαπολιτισμικής συνειδητοποίησης.

Στο τέλος, αναλύεται ο ρόλος της μετάφρασης και της διαγλωσσικής διαμεσολάβησης στα διδακτικά εγχειρίδια “Ελληνικά για σας” για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως ξένης. Εξετάζεται πώς αυτές οι στρατηγικές χρησιμοποιούνται για την καλλιέργεια των γλωσσικών δεξιοτήτων των μαθητών, με έμφαση στην ανάπτυξη της γραμματικής, του λεξιλογίου και των επικοινωνιακών ικανοτήτων. Η διαγλωσσική διαμεσολάβηση προσφέρει στους μαθητές μια ολοκληρωμένη μέθοδο για την κατανόηση της ελληνικής γλώσσας και της κουλτούρας, ενισχύοντας τη διαδικασία μάθησης και καθιστώντας τη γλωσσική εκπαίδευση πιο προσιτή και αποτελεσματική.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Το Ψηφιακό Εγχειρίδιο «Ελληνικά για Σας Α1»: Κίνητρο Μάθησης για Μαθητές με Πολυπολιτισμικό Υπόβαθρο στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Tamara Yusupova, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ελληνικής Φιλολογίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Β' Ανατολικής Αττικής) - Τάξεις Υποδοχής (ΖΕΠ) Μεταναστών (tammyusu@hotmail.com)

Περίληψη

Η παρουσίαση εστιάζει στην εφαρμογή της πλήρως ψηφιακής διδασκαλίας του βιβλίου «Ελληνικά για σας Α1» και του τετραδίου ασκήσεων, όπως υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος ΖΕΠ ΤΥ σε δυο δημόσια σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο Σκάλας Ωρωπού και Γυμνάσιο Αυλώνας). Μέσα από διδακτική εμπειρία δύο ετών, αναδεικνύεται η αποτελεσματικότητα αυτής της μεθόδου στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας.

Η ψηφιακή μορφή του υλικού επιτρέπει στους μαθητές να εργάζονται χωρίς έντυπα βιβλία, ενώ η χρήση διαδραστικού πίνακα και ταμπλετών ενισχύει τη διαδραστικότητα, την αυτονομία και τη συνεργατική μάθηση. Παράλληλα, η άμεση ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό και η εύκολη παρακολούθηση της προόδου καθιστούν τη μαθησιακή διαδικασία πιο αποδοτική.

Επιπλέον, το βιβλίο «Ελληνικά για σας Α1» περιλαμβάνει εκφωνήσεις και λεξιλόγιο μεταφρασμένα σε διάφορες γλώσσες, γεγονός που διευκολύνει την κατανόηση και επιταχύνει τη διαδικασία εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας.

Η παρουσίαση βασίζεται σε πρακτικά δεδομένα και αναδεικνύει τη συμβολή της τεχνολογίας στη σύγχρονη εκπαιδευτική πράξη, προσαρμόζοντας τη διδασκαλία στις ανάγκες των μαθητών του προγράμματος ΖΕΠ ΤΥ.